AVLSPLAN

2025 - 2029

Vedtatt av årsmøtet 08. februar 2025

Åpen

Innhold

Innledning 3

Formål 3

Populasjonsstørrelse og genetisk variasjon 3

Helse 4

Gemytt 5

Eksteriør 5

Jaktegenskaper 6

Hannhund- og tispeliste 7

Kull som annonseres på www.breton.no 7

Vedlegg: 8

Innledning

Som medlemmer av Norsk kennel klub (NKK) er NBK og NBKs medlemmer forplikta til å overholde NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett, FCIs internasjonale avlsregler, FCIs Code of Breeding Ethics, samt å drive sitt oppdrett i overensstemmelse med NKK avlsstrategi. NBK og oppdrettere må overholde bestemmelsene i lov om dyrevelferd og forskrift om hundeavl.

Formål

Avlsarbeidet har som mål å få fram en rasetypisk god jakthund med god helse og godt gemytt, samt å ivareta den genetiske variasjonen i populasjonen.

Avlsplanen er en del av avlsprogrammet for breton i Norge.

Populasjonsstørrelse og genetisk variasjon

Status

Populasjonsstørrelsen er stabil. Det blir i gjennomsnitt hvert år registrert 230 bretoner født i Norge, fordelt på rundt 40 kull. Det er i gjennomsnitt 5,6 valper per kull (vedlegg 1).

Det er et mål at flest mulig kull blir annonsert på breton.no. De siste 5 årene er under 40 % av valpekullene annonsert der. Annonserte kull har bedre resultater både for HD, jaktprøvepremiering og utstillingspremiering sammenlignet med kull som ikke har blitt annonsert på breton.no. (vedlegg 1).

Hvis flere oppdrettere velger å rådføre seg med AR før parring får klubben bedre oversikt over avlen og større mulighet til å påvirke den i positiv retning. Annonserte kull gir også en mulighet til å rekruttere nye medlemmer som kan veiledes og oppmuntres til dokumentasjon av hundene.

Den teoretiske innavlsgraden, beregna ut ifra stamtavle i 5 generasjoner, viser at kullenes gjennomsnittlige innavlsgrad ikke har vært over 1,63 % i perioden 2013 – 2023. For kull med to norskregistrerte foreldre, har innavlsgraden vært litt høyere, men ikke over 2,2 %. NKKs etiske retningslinjer sier at innavlsgraden for ett kull ikke kan være over 12,7 % (vedlegg 2).

Hvis det inkluderes flere generasjoner i beregningen, vil innavlsgraden øke.

Importert avlsmateriale bidrar til populasjonens genetiske bredde. Det er importert avlsmateriale i hovedsak fra Europa, men også noe fra USA. Hvis vi ser bort ifra hunder importert fra Sverige, med svenske eller norske foreldre, er det i dagens populasjon ca. 10 % av kullene der en forelder er fysisk importert til Norge, og ca. 20 % av kullene har en utenlandsk far (inseminering eller paring i utlandet) (vedlegg 3). Omfanget av importert avlsmateriale har derfor vært relativt stort.

Det foregår ingen løpende systematisk kartlegging av disse kullene sammenligna med den øvrige populasjonen. Arbeidsgruppas gjennomgang viser at bruksegenskaper og hoftestatus på avkom etter importer er noe dårligere enn gjennomsnittet i populasjonen (vedlegg 4).

Mål

- genetisk bredde i populasjonen opprettholdes
- importert avlsmateriale skal bidra positivt til rasens utvikling både mht. til helse, eksteriør og jaktegenskaper

Tiltak

- en hannhund skal ikke ha flere avkom enn 50 valper
- stimulere til dokumentasjon slik at flere individer i hvert årskull kan brukes i avl i henhold til NBKs kriterier
- gjøre kravene for annonsering av kull på breton.no mer fleksible
- en importert hund skal ikke ha flere enn to kull før en kjenner til hoftestatus for minimum 60 % av avkom, og resultatet skal ikke være dårligere enn rasesnittet

Helse

Status

Størstedelen av populasjonen synes å leve et langt liv med god helse. Det er ikke noe som tyder på at breton har flere eller vesentlig annerledes helseplager enn raser det er naturlig å sammenligne med. Tilgjengelig kunnskap gir ikke holdepunkter for at populasjonen som helhet har spesifikke helseutfordringer (vedlegg 5_1 og 5_2).

Andelen breton med hofteleddsdysplasi (HD) har økt de siste 10 årene. Omtrent 60 % av populasjonen blir HD – fotografert. Blant breton som ble HD – fotografert i 2023, var andelen med HD nesten 50 %. For siste 10 år er gjennomsnittet i populasjonen 39 %. Om lag ¾ av hundene med HD har en lett grad (C).

På gruppenivå er det en klar sammenheng mellom foreldredyrenes samla HD-indeks ved paringstidspunktet og HD-frekvensen hos avkom. Desto høyere indeks ved paringstidspunkt, desto lavere andel med HD blant valpene (vedlegg 5_1).

En norsk undersøkelse[1] finner Lumbal Transitional Vertebrae (LTV) hos 46,2 % av breton i studiepopulasjonen. Blant de 14 undersøkte rasene i denne undersøkelsen, har breton høyeste forekomst av LTV. Studien konkluderer med at LTV er en arvelig tilstand og påviser at LTV er assosiert med HD. Det er foreløpig lite kunnskap om eventuelle helsemessige konsekvenser av LTV.

Det er ikke holdepunkter for at breton har mer problemer i bevegelsesapparatet enn de andre fuglehundrasene til tross forekomsten av HD og LTV (vedlegg 5_1). Den høye andelen HD og LTV er først og fremst en utfordring for videre avl. Det kan bli svært utfordrende å ha en tilstrekkelig stor avlspopulasjon hvis andelen HD og LTV øker ytterligere.

I underkant av 30 % av dagens populasjon består av hunder med medfødt kort hale. Paring mellom to individer med medfødt kort hale er ikke anbefalt på grunn av fosterdødelighet og redusert kullstørrelse. Det diskuteres også om medfødt kort hale disponerer for misdannelser i ryggsøylen. Sikker kunnskap om dette foreligger foreløpig ikke.

Mål

- flest mulig breton skal leve et langt og aktivt liv med god helse
- nadelen HD og LTV skal reduseres

Tiltak

- holde oversikt over rasens helsestatus ved å:
    - regelmessig innhente data fra diagnoseregisteret Pyramidion og andre kunnskapskilder

[1] Lumbosacral transitional vertebra in 14 dog breeds in Norway: Occurrence, risk factors and association with hip dysplasia J.A. Berg, B.K. Sævik, F. Lingaas, C. Trangerud

Kort hale

- to hunder med medfødt kort hale skal ikke pares

Redusere andel HD og LTV ved å:

- opprettholde eller øke andelen hunder som HD-fotograferes.
- fortsatt ha krav om kjent HD-status for begge foreldre for å kunne registrere valpene
- skal ikke kombinere individer med samlet HD-indeks lavere enn 200, helst bør samlet indeks være over 210.
- bør ikke kombinere to hunder med LTV grad 2 eller 3.
- hannhunder som har hatt tre kull, bør ha kjent HD-status hos 60 % av avkommet før flere kull.

Gemytt

Godt gemytt er den viktigste basisegenskapen hos en hund og har avgjørende betydning for breton hjemme, på jakt og ellers.

NKKs retningslinjer slår fast at hunder med en mentalitet som er utypisk for rasen, samt aggressive hunder, ikke skal brukes i avl. I rasestandarden for breton står det: *Tilpasningsdyktig, sosial og med et intelligent og oppmerksomt uttrykk. Avbalansert. Ivrig og læringsvillig jakthund.*

Avl er oppdretters ansvar, og oppdretter kjenner hunden sin best.

Status

Det er utfordringer knytta til vurderinger og registreringer av gemytt. Merknader om gemytt kan gis på utstillinger og jaktprøver og er i noen grad dommerens skjønnsmessige vurdering. Det er svært få individer med merknader og gemyttavvik.

Mål:

- gemytt og atferd skal være rasetypisk og i henhold til rasestandard.

Tiltak

- hunder som brukes i avl, må ikke ha anmerkning fra utstilling eller jaktprøve.
- individer som har fått anmerkning på gemytt eller atferd, skal ikke brukes i avl før de har deltatt på minimum 5 tilsvarende terminfesta arrangement som utstilling eller jaktprøve med makker, uten anmerking.

Eksteriør

Eksteriør er direkte og indirekte kobla til funksjon og helse, samt at utstillinger er en av få arenaer der et individs gemytt og atferd vurderes.

Status

Om lag av 35 % populasjonen blir vist på utstilling. Det ble utdelt omtrent 80 % «excellent» eller «very good» i 2022 og 2023. Andelen som diskvalifiseres, er omtrent 5 %, og den vanligste årsaken er avvik fra rasestandardens høydekrav (RAS for Breton). I hovedsak er eksteriøret til norske breton i henhold til standarden, men det er grunn til å anta at individer med avvikende høyde eller andre anatomiske avvik ikke vises på utstilling.

Avvikende farger er sobel, «diluted» (fortynna), kvite områder på øre eller rundt øyne og avvikende plassering av tan-fargen hos tricolore individer. Bare «diluted» er kobla til helseproblemer.

Mål

- holde oversikt over utbredelsen av eksteriørtrekk som går utover helse og funksjon
- øke andelen hunder som stilles på utstilling for å få bedre kunnskaper på populasjonsnivå

Tiltak

Farge

- spre kunnskap til oppdrettere om hvordan ikke-godkjente fargevarianter kan unngås på www.breton.no og i andre fora

Høyde

- oppmuntre til at hundene får målebrev

Utstilling

- bruk utstillingskritikker til å kartlegge/få oversikt over eksteriør- eller fargeavvik¨
- hunder som er tildelt premiegraden sufficient eller 0 på utstilling, godkjennes ikke for avl. Unntak er hunder som er gitt premiegradene 0 som følge av mindre høydeavvik etter rasens standard. Hunder som godkjennes med premiegrad 0 som følge av høydeavvik, kan ikke ha tilleggsanmerkninger gjeldende gemytt eller anatomiske defekter som påvirker helse, sunnhet, bruk og funksjon som årsak til premiegraden.

Jaktegenskaper

Status

Blant stående fuglehunder er det i underkant av 40 % [2]som blir stilt på jaktprøve en eller flere ganger. Blant breton født 2001-2020 har 36 % stilt på jaktprøve.

Et individ må stille på jaktprøve minimum fire ganger for å få beregnet individuell jaktlystindeks. Det må også være registrert minimum fire egne stander, makkers stand eller summen av disse for å få individuell viltfinnerindeks.

Blant hunder født fra 2001 til 2020 har 24 % egne indekser for jaktlyst, og 18 % har egen indeks for viltfinnerevne. Vi har derfor noe begrenset kunnskap om jaktegenskapene i populasjonen som helhet. Det er derfor også svært viktig at andelen som stilles på jaktprøve økes, ellers blir utvalget av dokumenterte avlsdyr for snevert i forhold til populasjonsstørrelsen.

NBK har i dag et annet system for å beregne indekser for jaktlyst og viltfinnerevne enn de øvrige gruppe 7 rasene. Sammenhengen mellom foreldrenes indekser på paringstidspunkt og avkommenes tallkarakterer for jaktlyst og fart er ikke undersøkt.

Siden 1990-tallet har den delen av populasjonen som er dokumentert, hatt en positiv utvikling målt som fart, jaktlyst, viltfinnerevne og premieringsprosent, men med årlige svingninger som i all hovedsak følger de samme mønstre som hos de andre fuglehundrasene[3]. Hunder født under pandemien har lavere score for disse parameterne enn tidligere årskull (vedlegg 6).

Mål

[2] Personlig meddelelse, Odd Harald Sørbøen, september 2024
[3] Personlig meddelelse, Odd Harald Sørbøen, september 2024

- få bedre kunnskaper om populasjonens jaktegenskaper ved at en større andel av populasjonen dokumenteres ved å delta på jaktprøve
- tilstrebe at jaktegenskapene minimum opprettholdes på dagens gode nivå

Tiltak

- tilstrebe kombinasjoner med samla indeks for jaktlyst og viltfinnerevne over 200 for begge egenskapene
- en av foreldrene i en kombinasjon må være jaktprøvepremiert.

Hannhund- og tispeliste

Hunder som er fullt dokumentert i henhold til avlsplanen, er antatt å representere det beste avlsmaterialet i populasjonen. Eier melder inn hundens resultater til AR/Datagruppa, som sørger for at hunder som har oppnådd full dokumentasjon, publiseres på tispe- og hannhundlister.

Listene oppdateres kontinuerlig og kan sorteres etter de enkelte indekser eller summen av disse. Listene er hjelpemiddel for oppdrettere som selv vil finne avlspartner til tispa.

Dokumentasjon som må være kjent for å stå på hannhund- og tispeliste:

- kjent HD-status A, B eller C uten sekundære forandringer
- minimum bedømt til Good på utstilling i BK eller AK klasse (unntak premiegrad 0 p.g.a. mindre høydeavvik)
- ha egne indekser for jaktlyst og viltfinnerevne.
- ingen anmerkning for gemyttavvik fra utstilling eller jaktprøve
- jaktprøvepremiert

Hunder fjernes fra listen hvis:

- det tilkommer gemyttmessige anmerkninger fra jaktprøve eller utstilling (kan revurderes etter deltatt på minimum 5 tilsvarende terminfesta arrangement)
- oppnådd 50 valper i Norge
- sykdom (eierinnmeldt)
- alder over 10 år

Kull som annonseres på www.breton.no

Kull som fyller basiskrav i NBKs avlsplan

- oppdretter må være medlem av NBK
- oppdretter er forpliktet til å melde valpekjøpere kollektivt inn i NBK
- NKKs etiske regler for avl må være fulgt
- det bør ikke kombineres to hunder med LTV grad 2 og 3
- det skal ikke kombineres to hunder med medfødt kort hale
- begge foreldrene må være stilt på utstilling
- minst en av foreldrene må være jaktprøvepremiert eller ha egne indekser for jaktlyst og vilterfinnerevne
- det må ikke være registrert gemyttavvik på noen av foreldrene
- begge foreldrene har kjent HD-status og A, B eller C uten sekundære forandringer
- kombinasjonen skal ha minimum 200 i HD-indeks, helst over 210

Kull der begge foreldrene er fulldokumentert

Dette innebærer i tillegg:

- begge foreldrene er bedømt til minimum «Good» på utstilling i BK eller AK (Unntak er hunder som er gitt premiegradene 0 som følge av mindre høydeavvik etter rasens standard. Hunder som godkjennes med premiegrad 0 som følge av høydeavvik, kan ikke ha tilleggsanmerkninger gjeldende gemytt eller anatomiske defekter som påvirker helse, sunnhet, bruk og funksjon som årsak til premiegraden)
- begge foreldrene har egne indekser for jaktlyst og viltfinnerevne.
- begge foreldrene er jaktprøvepremiert

Dersom oppdretter ønsker det, kan det spesifiseres i annonsen at alle valper er forhåndsbestilt. Der foreldrene mangler dokumentasjon (indekser eller jaktpremie) for at kullet skal være fulldokumentert, markeres dette med spørsmåltegn i annonsen.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Populasjon
Vedlegg 2: Innavl
Vedlegg 3: Info om import
Vedlegg 4: Importer
Vedlegg 5_1: Helse
Vedlegg 5_2: Breton Agria Breed Profiles
Vedlegg 6: Jaktegenskaper